

**Brüssel, 10. märts 2026
(OR. en)**

7213/26

**ENER 125
FISC 102
ECOFIN 324
COMPET 307
ENV 228**

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	10. märts 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 116 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Puhtasse energiasse investeerimise strateegia

---

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 116 final.

Lisatud: COM(2026) 116 final

Strasbourg, 10.3.2026
COM(2026) 116 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Puhtasse energiasse investeerimise strateegia

1 SISSEJUHATUS

Euroopa strateegilise sõltumatus, konkurentsivõime ja kestliku heaolu seisukohast on hädavajalik minna üle puhtale energiale. Süsinikuheite vähendamine on üks võimalus, kuidas tagada majanduskasv ja tööhõive kogu Euroopas. Nagu Draghi aruandes¹ on rõhutatud, tuleb meie kõrgete sihtide elluviimiseks teha enneolematu mahus investeeringuid ning eelkõige tuleb lõimitumalt kaasata avaliku ja erasektori kapitali.

Komisjoni hinnangul² peavad energeetikasektorisse tehtavad investeeringud, millega soovitakse saavutada energiasüsteemi ümberkujundamise eesmärgid ning tagada kõigile eurooplastele taskukohane, tõhus ja puhas energia, ulatuma 2026.–2030. aastal ligikaudu 660 miljardi euronit aastas ja 2031.–2040. aastal 695 miljardi euronit aastas. Tegemist on märkimisväärse kasvuga võrreldes 2011.–2021. aastal keskmiselt investeeritud 240 miljardi euroga aastas. Need investeeringud peavad hõlmama pakkumispoolt (tootmine), nõudluspoolt (energiatõhusus) ja taristut (võrgud).

Euroopa Investeerimispanka Grupp (EIP Grupp) on Euroopa puhtale energiale ülemineku põhirahastaja, kombineerides laenuandmist, tagatist, investeeringuid ja nõustamistuge, et kiirendada üleminekut turvalisele, konkurentsivõimelisele ja vähese süsinikuheitega energiasüsteemile. Sellega seoses kavatseb EIP Grupp pakkuda järgmise kolme aasta jooksul rohkem kui 75 miljardi euro väärtuses rahastust, et toetada energiasüsteemi ümberkujundamist ja puhtasse energiasse investeerimise strateegiat, tuginedes kõigile tema käsutuses olevatele finantstoodetele ja nõustamisteenustele.

Investeerimist on aidanud kiirendada ka sellised Euroopa algatused nagu Euroopa ühendamise rahastu energeetikaprogramm, taaste- ja vastupidavusrahanõu ning REPowerEU peatükid. Samas esineb endiselt asjaolusid, mis takistavad erakapitali kiiremat ja ulatuslikumat kaasamist kõikides puhta energiaga seotud segmentides. Kuigi Euroopa tagab seadusandluse prognoositavuse ja poliitika stabiilsuse institutsionaalse kapitali pikaajaliseks kaasamiseks, aeglustavad pikad loamenetlused ja võrguga liitumise protsessid taastuvenergia kasutuselevõttu ja suurendavad riske. Killustunud turud eri normide, standardite ja kavandamistavade suured erinevused suurendavad tehingukululusid ja takistavad laienemist. Paljudes valdkondades ei kajastu puhtasse energiasse tehtavate investeeringute kogu süsteemiväärtus ja niiviisi väheneb nende valdkondade atraktiivsus erainvestorite jaoks. Hiljutised tõendid näitavad, et teatavates sektorites investeerimise kasv aeglustub ja on isegi pöördumas langusele.

Erakapital on kättesaadav ja see tuleb kasutusele võtta

Energiasüsteemi ümberkujundamiseks vajalike investeeringute maht ületab siiski tunduvalt suutlikkust rahastada neid liikmesriikide eelarvest, mitmeaastasest finantsraamistikust ja EIP Grupi raames. Avaliku sektori vahendeid tuleb kasutada mitte esmase rahastamisallikana, vaid

¹ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en.

² Kõik käesolevas dokumendis esitatud näitajad investeerimisvajaduste kohta põhinevad 2040. aastat käsitleval modelleeritud mõjuhinnangul (SWD/2024/63 final), kui ei ole märgitud teisiti.

strateegilise hoovana ning pangandussektori ja kapitaliturgude kaudu tuleb kaasata selline laialdasem rahastamiskombinatsioon, mis lõppkokkuvõttes vähendab üldisi üleminekukulusid. Eriti oluline on see energiasüsteemis, mis üha rohkem sõltub esialgsetest investeeringukuludest. Lisaks võib avaliku sektori poolne toetus aidata energiasüsteemi ümberkorraldamise kulusid jaotada varade kasutusea peale, et vältida lühiajalisi tippindu.

Investeeringuvajaduste soovitud mahus täitmine sõltub mitmekesistest rahastamisallikatest, et lisaks tavapärasematele rahastamisallikatele kaasata optimaalselt institutsionaalset kapitali, riskikapitali ja erakapitali. Tulevikku arvestades on selleks vajalike tugevate ja likviidsete kapitaliturgude loomiseks väga oluline Euroopa hoiuste ja investeeringute liidu edu.

Selle **strateegia eesmärk on lihtsamini kaasata energeetikasektorisse erainvesteeringuid**, sidudes olemasolevat erakapitali tihedamalt Euroopas kavandatavate energiaprojektidega. Euroopas on erahalduses hinnanguliselt 33,7 triljoni euro väärtuses varasid³. Institutsionaalsed investorid (nt kindlustusandjad ja pensionifondid) kontrollivad Euroopas varasid rohkem kui 12 triljoni euro⁴ väärtuses ning nende eesmärk on asjakohase raamistiku kaudu tagada pikaajaline stabiilne tulu energiaprojektidest.

Puhtasse energiasse investeerimise strateegia täiendab ELi algatusi ning liikmesriikide meetmeid, mille eesmärk on vähendada riske ja ebakindlust ning luua stabiilsed ja atraktiivsed investeerimistingimused, tugevdades niimoodi Euroopa konkurentsivõimet ja energiajulgeolekut.

2 VAJALIKUS MAHUS ERAKAPITALI KAASAMINE ENERGIASÜSTEEMI ÜBERKUJUNDAMISEKS

Puhtasse energiasse investeerimise strateegia eesmärk on seega soodustada erakapitali kaasamist, investeerimisriskide sihipärast vähendamist ja struktureeritud koostööd finantsringkondadega.

ENERGIATARISTU TOETAMINE PAREMA JUURDEPÄÄSUGA KAPITALITURGUDELE

Euroopa konkurentsivõime ja julgeoleku jaoks on väga oluline investeerida rohkem ja kiiremini põhi- ja jaotusvõrkudesse, mis on energiasüsteemi põhikomponendid. Draghi aruandes on hoiatatud, et üksnes investeerimisest puhta elektri tootmisse ei piisa. Energiasüsteemi eduka ümberkujundamise tagamises on tähtsal kohal samaaegsed jõupingutused võrgutaristu ja süsteemi tugevamaks loomiseks ja ajakohastamiseks, sealhulgas uuenduslike ja digilahenduste kaudu. Praegused rahastamismehhanismid ei suuda siiski kaasata kapitali vajalikus mahus ega vajaliku kiirusega.

Nende vajakajäämistele kõrvaldamiseks ja hiljutisele Euroopa võrgupaketile täienduseks rakendab komisjon tihedas koostöös EIP Grupiga sihtotstarbelist lähenemisviisi, et muuta rahalised õigused

---

³ Euroopa Fondivalitsejate Liit, „Asset Management in Europe“ (Varahaldus Euroopas) (16. väljaanne, 2024) ja Euroopa Fondivalitsejate Liit, „Our Industry in Numbers“ (Meie tööstus arvudes) (reaalajaandmete lehekülg).

⁴ EIOPA: [EIOPA and the EU Institutions – European Insurance and Occupational Pensions Authority](#) (EIOPA ja ELi institutsioonid – Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve).

energiavaradega seotud tulevastele rahavoogudele likviidseteks investeerimisjärgu krediidireitingule vastavateks väärtpaberiteks.

Peale selle on erakapitali kaasamises väga tähtsal kohal seadusandlikud programmid ja kindlustusandjate usaldatavusraamistiku muud reformid, mis viiakse ellu Solventsus II delegeeritud määruse läbivaatamise raames. Need reformid võivad soodustada investeerimist puhtasse energiasse, kui pikaajaliste omakapitaliinvesteeringute ja väärtpaberistamise kulud vähenevad ning kui kapitalinõuetes tunnustatakse ELi või riiklike tagatiste mõju riski vähendamisel. Kindlustusandjad peavad lõimima tulevikku suunatud kliimastenaariumid riskijuhtimisse ja see peaks veelgi toetama investeeringute järkjärgulist liikumist puhta energia valdkonda.

1. meede. Võrguettevõtjate bilansi tugevdamine

Tagamaks, et ettevõtjad (jaotus- ja põhivõrguettevõtjad) saaksid rahastada taristu ulatuslikku ajakohastamist ja samal ajal säilitada kõrge krediidireitingu, võetakse kasutusele ettevõtjate erinevatele vajadustele kohandatud vahendite kogum.

a) Strateegilisse taristusse investeerimise fond (SII fond)

Paljude oluliste energiasüsteemi ümberkujundamise projektide puhul ei saada kokku vajalikku rahastust, sest napib omakapitali ning spetsialiseerunud fondid või erainvestorid üksi ei suuda seda puudujääki katta. Selle probleemi lahendamiseks toimib **strateegilisse taristusse investeerimise fond (SII fond) omakapitaliplatvormina** ja hõlbustab sihtotstarbelist **kaasinvesteermist** lisaks taristufondidele.

EIP Grupp võtab kohustuse algses summas kuni 500 miljonit eurot, mis annab vajaliku **algkapitali** konkreetsetesse energiataristuprojektidesse investeerimiseks. Selline koostöömudel võimaldab erainvesteeringute halduritel saada kasu EIP pikast investeerimisperiodist ja tehnilisest oskusteabest ning tagada, et Euroopa energiavõrgu kõige tähtsamatesse osadesse kaasatakse börsiväliselt kapitali suures mahus.

Kaasinvesteeringutega on võimalik sihtotstarbeliselt toetada projekte või ettevõtteid, millel puudub rahastus või mille puhul on investeerimiskava elluviimiseks keeruline kaasata piisaval hulgal kapitali. Selgelt kindlaks määratud prioriteetsetele poliitikavaldkondadele suunatud sihtstrateegiate abil tagatakse EIP Grupi maksimaalne mõju, mida turul olemasolevate traditsiooniliste üldstrateegiatega oleks raske samamoodi saavutada.

b) Väärtpaberistamise mehhanism võrguettevõtjatele

Tuginedes EIP Grupi väljakujunenud rollile Euroopa energiataristu rahastamisel, kavatsevad komisjon ja EIP Grupp teha koostööd võrguettevõtjatele väärtpaberistamise mehhanismi (OSF) loomises. Algatuse eesmärk oleks täiendada olemasolevaid EIP vahendeid, hinnates bilansivälise rahastamise struktuure, mis saaksid muuta tulevased reguleeritud tuluvood kohe likviidseks varaks. Peamine eesmärk on hinnata, kuidas tõhusalt kaasata institutsionaalset kapitali ja samal

ajal tagada, et materiaalne vara jääb riigi omandisse. Sobitades rahastamise kestuse võrguvarade pika olemusringiga, saaks OSF aidata vähendada refinantseerimisiske ja alandada kapitali kogumaksumust, toetades võrguarendust ilma põhjendamatu surveta energiatariifidele. Selleks et võtta arvesse turu mitmesuguseid vajadusi ja ettevõtjate profiile, jääb kavandatud raamistik paindlikuks. Kuigi suured võrguettevõtjad võivad ise emissioone läbi viia, on kõnealuse mehhanismi puhul võimalik potentsiaalse lahendusena kaaluda ka eri võrguettevõtjate emissioonide ühendamist, seda eelkõige väiksemate üksuste puhul.

c) Hübriidvõlakirjad

EIP toetab investeringuid reguleeritud kommunaalteenustesse hübriidvõlakirjade⁵ ostmise kaudu. EIP Grupi osalemine põhiinvestorina annab positiivse signaali teistele investoritele ja suurendab huvi rahastamisprotsessi vastu. Samuti tugevdab see võrguettevõtjate finantsseisundit, kuna kasutatavaid instrumente käsitatakse omakapitalina, mis nende bilansi seisukohast on kasulik.

2. meede. Võrguettevõtjate rahastamise toetamine laenude väärtpaberistamise abil ja väikeettevõtjatele laenude vahendamise abil

Komisjon ja EIP uurivad võimalusi, kuidas paremini toetada võrguettevõtjate rahastamist pankade laenuandmisvõime suurendamise kaudu, mis võimaldaks pankadel anda võrguettevõtjatele uusi laene, ilma et otseselt sõltutaks riigi toetustest või riigieelarvest, ja samal ajal kaasates erasektori institutsionaalset kapitali.

Eesmärk oleks motiveerida kommertsbanku andma võrguettevõtjatele uusi laene, sealhulgas toetades olemasolevate laenuportfellide väärtpaberistamist kooskõlas ELi väärtpaberistamisraamistikuga, nii et osalevad pangad kasutaksid vabanenud bilansimahtu võrguettevõtjatele uute laenude andmiseks. Tõendatud nõudlusest sõltuvalt saaks EIP Grupp algatusele kaasa aidata oma olemasolevate toodetega, sealhulgas väärtpaberistamisega.

Tunnistades asjaolu, et ELi jaotusvõrguettevõtjate süsteem koosneb arvukatest erinevatest ettevõtjatest, kes on eri suurusega ning tegutsevad eri õiguskeskkondades ja erineva regulatiivse korra kohaselt, võib piirkondade ja kohaliku tasandi kommertsbankadel olla oluline roll sektori killustatuse kaotamisel ja väikeettevõtjate projektide koondamise toetamisel. Pärast hiljutist teadaannet algatuse „Growth for Energy“ raames tehtud esimese tehingu⁶ kohta laiendab EIP seda algatust vastavalt iga liikmesriigi eripärale ja vajadustele. Algatusega tugevdatakse kohalike pangandusvõrkude suutlikkust anda väikeettevõtjatele laenu.

---

⁵ Hübriidvõlakirju käsitatakse osaliselt omakapitalina ja nii saavad ettevõtjad suurendada oma laenuvõtmisvõimet ja seega investeerimissuutlikkust ilma krediidiilimiiti ületamata ning olemasolevat omandiõigust ja kontrolli kaotamata.

⁶ Selle tehinguga katab EIP teatava protsendi kommertsbanka riskipositsioonist seoses laenudega, mis on antud rahastamiskõlblikele energiaprojektidele kommunaalteenuste valdkonnas, võimaldades pangal eraldada igale laenule vähem kapitali ja suurenda nii oma laenuandmisvõimet, vt <https://www.eib.org/en/press/all/2025-469-eib-and-commerzbank-join-forces-for-eur1-2-billion-energy>.

RISKIDE VÄHENDAMINE AVALIKU SEKTORI VAHENDITE STRATEEGILISE KASUTAMISE ABIL

Avaliku sektori kapitalil on oluline roll riskide vähendamisel ja erasektori rahaliste vahendite kaasamisel puhtale energiale üleminekuks. Mitmeaastane finantsraamistik on olnud peamine vahend, mille abil vähendada riske puhtasse energiasse investeerimisel ja tagada äärmiselt olulisi avaliku sektori rahalisi vahendeid, sealhulgas Euroopa Liidu suurima investeerimisprogrammi „InvestEU“ kaudu. Programmist „InvestEU“ toetatakse valdkonnaüleselt investeeringuid puhtasse energiasse tagatistega, mis võimaldavad investeerida projektidesse ja ettevõtetesse, mis on seotud kõigi tegevusetappidega, sealhulgas idu- ja kasvufirmadesse ning projektide kasutuselevõttu. Seni on programmiga „InvestEU“ kaasatud energiainvesteeringuteks üle 57 miljardi euro.

Komisjoni ettepanekus järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta kinnitatakse taas jätkuvat toetust puhta tehnoloogia kasutamisele tootmises ja selle tarneahelale⁷ ning energiasüsteemi ümberkujundamise projektidele, sealhulgas teadusuuringute ja innovatsiooni etapis, tugevdades muu hulgas rahastamisvahendeid erainvesteeringute kaasamiseks. Energiainvesteeringuid on võimalik rahastada eelkõige riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade alusel, Euroopa Konkurentsivõime Fondist, programmiga „Euroopa horisont“ ning Euroopa ühendamise rahastu energeetikaprogrammiga, mille eelarvet on suurendatud viis korda ligikaudu 30 miljardile eurole. Euratomi teadus- ja koolitusprogramm on jätkuvalt peamine vahend tuumauuringute ja innovatsiooni toetamisel.

2025. aasta juunis võttis komisjon vastu puhta tööstuse kokkuleppega seotud riigiabi raamistiku,⁸ milles on sätestatud kriteeriumid, mille alusel hindab komisjon liikmesriikide abitaotlusi saada rahalist toetust puhta tööstuse kokkuleppe eesmärkide täitmiseks ja kliimanetraalsusele üleminekuks. Puhta tööstuse kokkuleppega seotud riigiabi raamistik võimaldab anda projektidele abi kiiresti. See aitab suurendada ELi vastupanuvõimet, kiirendades fossiilkütuste impordist sõltumatuse saavutamist, tööstuse süsinikuheite vähendamist ja investeeringuid puhta tehnoloogia kasutamisse tootmises ning samal ajal säilitades ühtse turu terviklikkuse.

Komisjon innustab liikmesriike kasutama puhta tööstuse kokkuleppega seotud riigiabi raamistikku, et kiirendada puhta energiaga seotud meetmete, muudel allikatel kui fossiilkütustel põhinevate paindlikkusmeetmete, reservvõimsuse mehhanismide ja tööstuse süsinikuheite vähendamise meetmete võtmist ning sihtotstarbeliste investeerimisfondide kaudu vähendada nendesse prioriteetsetesse valdkondadesse tehtavate investeeringute riske. Komisjoni hinnangul võiks puhta tööstuse kokkuleppega seotud riigiabi raamistiku alusel kaasata investeeringuid

---

⁷ Kooskõlas nullnetotööstuse määruse ja kriitiliste toormete määrusega.

⁸ Täiendavat teavet vt: https://competition-policy.ec.europa.eu/about/contribution-clean-just-and-competitive-transition/clean-industrial-deal-state-aid-framework-cisaf_en.

sadade miljardite eurode väärtuses, kui liikmesriigid võtaksid ka edaspidi kasutusele ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku⁹ alusel kehtestatud kavadega samalaadseid kavasid.

Puhta tööstuse kokkuleppe osana on komisjon esitanud ka soovitusel töötada välja kulutõhusad, lihtsad ja õigeaegsed maksumeetmed, mis stimuleerivad investeerimist puhtasse tehnoloogiasse ja tööstuse süsinikuheite vähendamisse¹⁰.

3. meede. Uuenduslike puhta energia tootmise tehnoloogia lahendustega ja pikaajalise salvestamisega seotud riskide vähendamine

Rahvusvahelise Energiaagentuuri hinnangul sõltub **2050. aastaks nõutavast heite vähendamisest ligikaudu 35 % sellistest tehnoloogialahendustest, mida turul veel ei ole**¹¹. Energiasüsteemi ümberkujundamise põhimõtteline edu sõltub innovatsioonist – kasutusele tuleb võtta selline puhta energia uue põlvkonna tehnoloogia, mille abil suudetakse laialdaselt pakkuda taskukohast, usaldusväärset ja vähese süsinikuheitega energiat. Komisjon teeb ettepaneku võtta innovatsiooni toetamiseks järgmised meetmed.

a) Tuua turule puhta energia järgmise põlvkonna tehnoloogia lahendused

Koostöös EIP Grupiga suurendab komisjon toetust erainvesteeringutele uuenduslikesse puhta energia tehnoloogia lahendustesse (nt pikaajaline energiasalvestus, ujuvad meretuulepargid, ujuvad päikesepargid, ookeanienergia (laine- ja loodeteenergia) ning õhus asuvatest seadmetest saadav tuuleenergia, uudsed taastuvenergia kasutuse võimalused, näiteks põllumajandusega seotud päikesenergiatootmine, bioressursipõhised täiustatud taastuvenergialahendused, süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine ning süsinikdioksiidi kogumine, utiliseerimine ja säilitamine), samuti suurendatakse toetust väljakujunenud tehnoloogia laiendamisele uutele turgudele, millega kaasnevad konkreetset arendusriskid (nt geofüüsikaline ebakindlus geotermiliste projektide puhul). See võib hõlmata selliste olemasolevate mehhanismide tugevdamist või laiendamist nagu riskikapitalilaenu ja omakapitalitehingud, mis võivad olla rahastamiskõlblikud programmi „InvestEU“ raames. Samuti uuritakse investeerimist puhta energia tehnoloogiale, sealhulgas pikaajalisele energiasalvestusele keskenduvatesse fondidesse.

Ühtlasi tuleb liikmesriikides ja ELi tasandil tugevdada puhta tehnoloogiaga seotud riskide vähendamist, eriti juhul, kui me sõltume suure riskiga kolmandate riikide tarnijatest, näiteks päikesepaneelide inverterite puhul. Oluline on põhjalikult analüüsida küberturvalisusriske kõigi selliste tehnoloogialahenduste puhul, mille kasutuselevõttu kavatakse rahastada, ning määrata vajaduse korral kindlaks asjakohased riskimaandamismeetmed.

⁹ Komisjoni talituste töödokument, mis on lisatud puhta tööstuse kokkuleppega seotud riigiabi raamistikule (SWD(2025) 850 final, 4.11.2025), lk 22.

¹⁰ Komisjoni 2. juuli 2025. aasta soovitus, milles käsitletakse maksusoodustusi puhta tööstuse kokkuleppe toetamiseks ja võetakse arvesse puhta tööstuse kokkuleppega seotud riigiabi raamistikku (C(2025) 4319 final).

¹¹ Rahvusvaheline Energiaagentuur, „Net Zero by 2050 – A Roadmap for the Global Energy Sector“ [Netonullheide aastaks 2050 – üleilmse energeetikasektori teekaart], 2021.

Tänu heitkogustega kauplemise süsteemi tugevdatud ja laiendatud versioonile suurenevad majanduslikud stiimulid puhta energia tehnoloogia jaoks ja seega väheneb vajadus rahalise toetuse järele. Jätkuvalt antakse vajalikku toetust programmist „Euroopa horisont“ ja innovatsioonifondist. Näiteks programmi „Euroopa horisont“ 2026.–2027. aasta tööprogrammi raames kuulutab komisjon välja 600 miljoni euro suuruse juhtkonkursi, et toetada puhta tööstuse kokkulepet ning kiiremini muuta kõrgetehnoloogilise keskkonnahoidliku tehnoloogia näidisprojektid ja tööstuse süsinikuheite vähendamise näidisprojektid tehnoloogiliselt küpseks ja turustusvalmiks. Lisaks käivitab komisjon energeetikasektori digitaliseerimise ja tehisintellekti peatse strateegilise tegevuskava raames loamenetluste digitaliseerimise meetme, et generatiivse tehisintellekti vahenditega toetada digitaalsete loamenetluste katseportaali väljatöötamist.

b) Väikesed moodulreaktorid / täiustatud moodulreaktorid

Käesoleval kümnendil hakatakse esitlema mitmeid väikeste moodulreaktorite lahendusi, sealhulgas täiustatud moodulreaktorite ja neljanda põlvkonna reaktorite projekte. Komisjon võtab täna vastu strateegia väikeste moodulreaktorite arendamiseks ja kasutuselevõtuks Euroopas¹². Kui need tehnoloogiad saavad 2030. aastate alguses turustusvalmis, peame tegelema suurematest tehnoloogia- ja kasutuselevõturiskidest tulenevate rahastamisprobleemidega.

Riskikapitali ja muude finantstoodete abil toetab EIP Grupp väikeste moodulreaktorite strateegiaga kooskõlas tehtavate investeringute riskide ning sellega seoses tuumkütusetsükli rajatistesse ja tarneahelasse tehtavate investeringute riskide vähendamist, mida võidakse toetada ka programmi „InvestEU“¹³ raames.

c) Toetada uute puhta energia tehnoloogia lahenduste ulatuslikumat kasutuselevõttu Euroopa kasvufirmade fondi kaudu

ELi idu- ja kasvufirmade strateegiaga, mis avaldati 2025. aasta mais, käivitas komisjon Euroopa kasvufirmade fondi, mida haldab ja kaasrahastab erasektor, eesmärgiga katta süva- ja murrangulise tehnoloogiaga tegelevate kasvufirmade rahastamise puudujääki. Energeetika valdkonna ettevõtjate jaoks mõeldud riskikapitalifondid ja muud potentsiaalsed investorid, kes on huvitatud investeerimisest uuenduslikku puhtasse energiasse, võivad juba praegu ühineda olemasoleva usaldusväärsete investorite võrgustikuga, et saada investeerimispartneriks Euroopa Innovatsiooninõukogus, mille tegevust Euroopa kasvufirmade fond täiendab.

d) Tugevdada energiatõhususe rahastamist

Komisjon töötab koos EIP Grupiga selle nimel, et tugevdada programmi „InvestEU“ alla kuuluvat kestlikkustagatist, mida haldab EIF. Suurem maht ja kaasinvesteeringute abil uute võimaluste loomine tagavad VKEdede parema juurdepääsu kestlikkustagatisele, et vähendada süsinikuheidet ja suurendada energiatõhusust.

---

¹² Komisjoni teatis „Väikeste moodulreaktorite tulevane arendamine ja kasutuselevõtt Euroopas“ (COM(2026) 117).

¹³ Programmi „InvestEU“ tagatist ei saa kasutada tuumaelektrijaamade dekomisjoneerimise, käitamise, kohandamise ega ehitamise seotud toimingute korral.

Kooskõlas taskukohase energia tegevuskavaga käivitavad komisjon ja EIP Grupp 2026. aastal katseprojekti, mille eesmärk on kaasata 500 miljonit eurot, et lisaks spetsiaalsetele investeerimisfondidele ja InvestEU nõustamiskeskuse võimalikule toetusele kiirendada ka energiatõhususe kui teenuse võimaluste pakkumist ja kasutuselevõttu. Sellega täiendatakse praegust EIP Grupi toetust energiateenustele ja VKEde kasutatavatele süsinikuheite vähendamise lahendustele.

Järgmises mitmeaastases finantsraamistikus toetatakse energiatõhususe suurendamist uuest Euroopa Konkurentsivõime Fondist. Energiatõhususe saavutamist kiirendava vahendi puhul võiks kasutada Euroopa Konkurentsivõime Fondi vahendeid (nt toetuste, tagasimakstava toetuse, nõustamisteenuste, näiteks projektiarendusabi kombineerimine). Niiviisi toetatakse investeerimisprojektide koondamist, muu hulgas kütte ja jahutuse valdkonnas, et parandada nende projektide puhul pääsu kapitaliturgudele, hõlbustades kauplemisele avatud energiatõhususturu arengut.

EIP Grupil võib olla oluline roll konsolideeritud rahastamispakettide (nt laenud, tagatised ja toetused) kavandamisel, sealhulgas omavahendite kaudu.

Liidu toetust võiks suunata Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu ja selliste vahendite kaudu nagu VKEde energiatõhususe algatus ning see võiks olla tagasimakstava toetuse, nõustamistoe ja muude toetuste vormis.

e) Koostoime tagamine ja avaliku sektori poolse rahastamise maksimaalne tõhustamine puhtale energiale üleminekuks

Liikmesriigid kasutavad puhtasse energiasse investeerimise riskide vähendamiseks ka riiklikke vahendeid, kuid tegevuse omavahelise koordineerimatuse tõttu võib see osutada ebatõhusaks. Kasutades ära olemasolevaid raamistikke nagu energialiidu rakkerühm ja energiasüsteemi ümberkujundamisse investeerimise nõukogu (vt 4. meede), hõlbustab komisjon teabevahetust ja koostööd liikmesriikide vahel seoses riiklike rahastamiskavade kasutuselevõttuga (nt riiklike tugipankade kaudu). Eesmärk on anda poliitilisi suuniseid ühiste prioriteetide kohta ja optimeerida ressurside kasutamist, vältida teadus- ja arendustegevuse ning piiriüleste projektide dubleerimist ning soodustada piiriülest koostööd, parimate tavade jagamist ja katseprojekte.

AJAKOHASTATUD INVESTEERIMISDIALOG JA STRATEEGILINE RAHASTAMINE

4. meede. Energiasüsteemi ümberkujundamisse investeerimise nõukogu loomine

Komisjon asutab energiasüsteemi ümberkujundamisse investeerimise nõukogu, mis koosneb investorite (sealhulgas institutsionaalsed investorid) esindajatest ning muude finantsasutuste ja liikmesriikide esindajatest ja komisjoni kõrgetest ametnikest. 2022. aastal loodud investorite energiadialoogi kogemustele tuginedes toimib nõukogu sihtotstarbelise energiakeskse platvormina strateegilise tagasiside andmiseks ning aitab tagada, et ELi poliitika ja rahastamine on kooskõlas investorite vajadustega ning toetavad pikaajalisi erainvesteeringuid energeetikasektorisse. Nõukogu tagab, et tema tegevus ei kattu Euroopa Konkurentsivõime Fondi tulevaste

juhtimisstruktuuridega ega mõjuta neid. Nõukogu tegevus hõlmab ka innovatsiooni ja turuleviimise mõõdet kooskõlas Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kavaga (SET-kava) ning võimalikku koostöötet T-Medi investeerimisplatvormiga.

Energiasüsteemi ümberkujundamisse investeerimise nõukogul on allrühm, kuhu kuuluvad EIP Grupi, rahvusvaheliste finantsasutuste, liikmesriikide tugipankade ja finantseerimisasutuste ning liikmesriikide muude riiklike pankade esindajad, et arutada nende asutuste rolli energiaprojektide rahastamise voogude tugevdamisel ja erakapitali kaasamise suurendamisel.

3 JÄRELDUSED JA EDASISED SAMMUD

Puhtale energiale üleminekusse investeerimine tähendab investeerimist meie julgeolekusse, konkurentsivõimesse ja kestlikkusse. Käesoleva strateegia ja selle sihtmeetmete eesmärk on suures mahus kaasata institutsionaalset erakapitali, tuginedes tõdemusele, et Euroopa konkurentsivõime ja julgeoleku kindlustamiseks ning süsinikuheite vähendamiseks on vaja erasektori lisainvesteeringuid puhtale energiale üleminekusse.

Strateegia tugineb olemasolevale poliitika- ja finantsraamistikule. Euroopa Liidul on tugev ja prognoositav õigusraamistik ning tema poliitiline tegevuskava on selgelt paigas. **Eelseisva kümnendi tulevases energia- ja kliimaraamistikus** selgitatakse vajalike investeeringute ulatust ja laadi veelgi täpsemalt. **2026. aasta neljandas kvartalis** esitab komisjon **hinnangu energiasüsteemi vajaduste kohta seoses üleminekul puhtale energiale ja 2030. aastale järgnevat perioodi hõlmava seadusandliku paketi**, mis põhineb põhjalikul mõjuhinnangul, eesmärgiga ajakohastada investeerimisvajaduste **suurust ja laadi** ning esitada üksikasjalikku teavet, et toetada investoreid ja haldusasutusi otsuste tegemisel.

Tulevastes riiklikes energia- ja kliimakavades tuleks selgelt eristada **avaliku sektori rahalist panust ja erainvesteeringute võimalust**. See annab parema ülevaate avaliku sektori poolse rahastamise võimalustest ja erainvesteeringutest kõigis liikmesriikides ning tagada ressursside sihipärase kasutamise. Erasektori rahaliste vahendite kaasamisel on otsustava tähtsusega **mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2028–2034** ja riiklikud avaliku sektori toetuskavad.

Puhtasse energiasse investeerimise strateegia edukaks rakendamiseks on vaja strateegiliselt kooskõlastada ELi vahendeid ja toetavat poliitikat ning ühiselt kaasata ELi institutsioonid, liikmesriigid, institutsionaalne kapital ja erasektori finantsasutused. **Strateegia rakendamisel on oluline partner EIP Grupp, kes järgmise kolme aasta jooksul kavatseb võtta 75 miljardi euro suuruse üldise rahastamiskohustuse**, et toetada energiasüsteemi ümberkujundamist ja strateegia eesmärkide saavutamist. **Programm „InvestEU“** suurendab EIP Grupi ja teiste rakenduspartnerite suutlikkust teha suure riskiga toiminguid.

Strateegia saab päriselt tulemusi anda ainult siis, kui seda täielikult ja tõhusalt rakendatakse. Komisjon püüab saavutada strateegia eesmärged ja jälgib tehtud edusamme energiasüsteemi ümberkujundamisse investeerimise nõukogu kaudu, mis tagab struktureeritud partnerluse investeerimiskogukonnaga. **Euroopa Komisjon kutsub energiasüsteemi ümberkujundamisse**

investeerimise nõukogu esimese istungi kokku 2026. aasta teises kvartalis. Edusamme jälgitakse ka energialiidu rakkerühma töö käigus.

Investeeringuvajadus on märkimisväärne, kuid samas on saadaval ka suurel hulgal erakapitali, mida saaks kaasata energiasüsteemi ümberkujundamisse. **Kiirem investeerimistempo on ELi jaoks ülioluline, et suurendada konkurentsivõimet** ning viia ellu puhta tööstuse kokkulepe ja taskukohase energia tegevuskava.